

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

JAWNE

ASG WP wewn. 3592/81

Egz. nr 1

Gen. bryg. prof. dr hab. Czesław DĘGA

**ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA
W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII**

Wykład wprowadzający

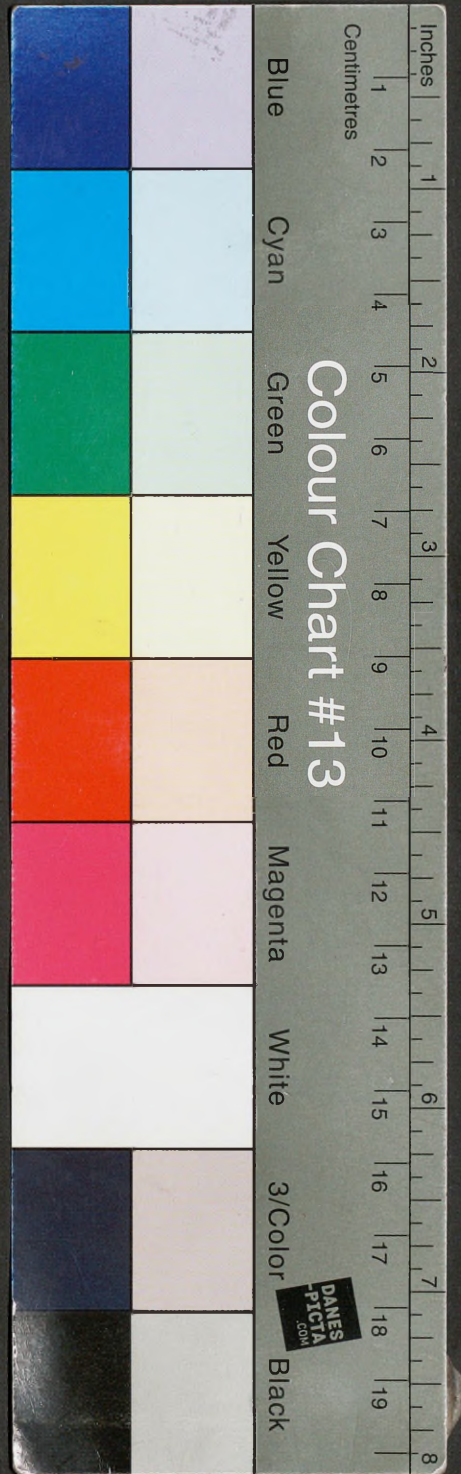
42498

WARSZAWA

1981

N 45

360
318

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

JAWNE

ASG WP wewn. 3592/81

Egz. nr 1

Gen. bryg. prof. dr hab. Czesław DĘGA

ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

Wykład wprowadzający

42498

WARSZAWA

1981

N 45

360
818

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

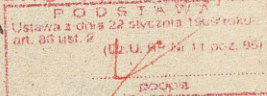
ASG WP wewn. 3592/81

Egz.nr 1

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

Gen.bryg.prof.dr hab. Czesław DĘGA

"ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII"

Wykład wprowadzający

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid.

42498

Warszawa

1981

SPIS TREŚCI

	Str.
Wstęp	3
1. Ogólne zasady organizacji współdziałania	7
2. Organizacja współdziałania w operacji zaczepnej armii..	12
2.1. Rola dowódcy armii w organizacji współdziałania ..	12
2.2. Organizacja współdziałania w czasie rozwijania sił głównych i wchodzenia do bitwy zgrupowania uderze- niowego armii	14
2.3. Organizacja współdziałania na okres przełamywania obrony nieprzyjaciela i wykonywania zadań w głębi operacyjnej nieprzyjaciela	18
3. Nowe zjawiska współczesnego pola walki i ich wpływ na współdziałanie	21
Zakończenie	24
Bibliografia	25
Załączniki:	
Nr 1 - Organizacja współdziałania prowadzona przez dowódcę armii w operacji zaczepnej	27
Nr 2 - Plan współdziałania w operacji zaczepnej ... A 'wklejka po stronie	34

WSTĘP

Nie sięgając w zbyt odległą przeszłość, wystarczy powołać się na doświadczenia II wojny światowej i chociażby ostatnich wojen lokalnych /wietnamskiej i bliskowschodniej/, aby wysnuć wniosek, że organizacja współdziałania jest fundamentalnym problemem współczesnego dowodzenia.

Regulamin walki sił zbrojnych już w pierwszym rozdziale zawiera następujące sformułowanie: "Ciągłe i ścisłe współdziałanie wszystkich sił i środków ma decydujące znaczenie dla uzyskania sukcesu w walce"^{x/}.

Ranga współdziałania wzrasta w miarę rozwoju technizacji sił zbrojnych, dynamizowania ich potencjału ogniowego i możliwości manewrowych. Potwierdzeniem tego są wyniki kolejnych inspekcji w siłach zbrojnych mówiące o narastaniu kłopotów z dowodzeniem w sferze racjonalnego i skutecznego wykorzystania zdolności bojowych coraz to bardziej skomplikowanego organizmu wojskowego.

Ze względu na to, że poszczególne rodzaje wojsk różnią się od siebie uzbrojeniem, wyposażeniem technicznym, możliwościami taktyczno-operacyjnymi i parametrami bojowymi, bardzo trudno jest zespalać ich wysiłki w czasie i przestrzeni dla wykonania wspólnych zadań. Poza tym, warunki współczesnego pola walki, charakteryzując się przede wszystkim szybko zmieniającą się sytuacją w toku prowadzenia operacji, są dodatkowymi czynnikami utrudniającymi współdziałanie.

Tadeusz Kotarbiński w "Traktacie o dobrej robocie", mówiąc o współdziałaniu, posługuje się następującym przykładem: "... wcale nie najlepiej sprawia się orkiestra, jeżeli każdy jej członek gra jak solista, wcale nie najlepiej śpiewa chór, jeżeli każdy z członków śpiewa swoją partię tak, jak solista śpiewa arię popisową"^{xx/}.

Te same porównania mogą być również odniesione do sił zbrojnych.

x/ Regulamin walki sił zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /dywizja-pułk/ par. 30. MON, 1964.

xx/ Tadeusz Kotarbiński, Traktat o dobrej robocie, Warszawa 1965, PAN, s. 202.

Jan Zieleniewski zaznacza, że funkcjonowanie jednostki organizacyjnej to nie luźny zbiór czynów prostych, lecz skomplikowany splot różnych "pasm" działań. Pasma te spletają się nie dowolnie, lecz w określony, zamierzony i celowy sposób. Gdy splot ten ulegnie zakłóceniu, gdy czegoś w nim zabraknie, coś się opóźni, zostanie wykonane nie tak, jak zakładano, skuteczność działania maleje. Braki współdziałania umniejszają, a nawet niweczą efekt organizacyjny.

Należy tu podkreślić, iż interesujące nas problemy znajdują się w centrum zainteresowania wojska już od dawna. W regulaminie wydanym w Polsce przedrozbiorowej można m.in. przeczytać:

"Chcąc zatem być pewnym doskonałości ruszenia i obrotów Korpusu Wojska, za Maszynę sprawiedliwie poczytanego, trzeba starać się najsilniej, ażeby części, z których się ta Machina składa, były i z dobrego Materiału i dobrze wyrobione. Dobry materiał dla Kawalerii jest to wybór człowieka i konia z wszelkim narzędziem. Dobre wyrobienie tegoż Materiału jest to ćwiczenie w tym wszystkim, co każdy w Korpusie od najwyższego do najniższego czynić ma przed nieprzyjacielem"x/.

Słabości w dziedzinie współdziałania w skali strategiczno-operacyjnej znalazły swoje tragiczne odbicie w działaniach odwrotowych Armii Radzieckiej w 1941 roku^{xx/}.

Podobna przyczyna bardzo boleśnie odbijała się na działaniach obronnych polskiej armii przedwrześniowej w 1939 r. Bohaterstwo żołnierza nie było w stanie zrównoważyć generalnych słabości dowodzenia operacyjnego. Jaskrawym tego dowodem może być bitwa nad Bzurą i polskie przeciwuderzenie, na wyniku którego ujemnie zażyły słaba organizacja współdziałania armii "Poznań" i "Pomorze"^{xxx/}.

Z kolei u podłoża przyszłych sukcesów Armii Radzieckiej, aż po kończącą wojnę operację berlińską, była dobra koordynacja działań na wszystkich szczeblach dowodzenia^{xxxx/}.

x/ Regulamen exevcerunku dla brygad kawalerii narodowej i pułków przedniej straży wojska obojga narodów, wydany w Warszawie w Drukarni Nadwornej JK, Mci y PP. Kom. Eduk. Narod. Roku 1778.

xx/ Wojennaja Istorija. Uczebnik, Moskwa 1971, s. 215.

xxx/ Marian Porwit, Komentarze do historii polskich działań obronnych 1939 r., Warszawa 1973, s. 269.

xxxx/ Wojennaja Istorija. Uczebnik, Moskwa 1971, s. 245.

Godne są odnotowania wnioski Amerykanów z wojny wietnamskiej. W studium, poświęconym problemom dowodzenia i kontroli z lat 1950-1969, źródła wielu niepowodzeń w walce z wietnamskimi siłami wyzwolęnczymi Amerykanie dopatrują się w słabej organizacji współdziałania, zwłaszcza pomiędzy swoimi wojskami i ich ówczesnym aliantem południowo-wietnamskim^{x/}.

Niniejszy wykład ma na celu przede wszystkim wprowadzić słuchaczy w temat i skoncentrować ich uwagę na najważniejszych momentach operacji, kiedy problem organizacji współdziałania ma niewątpliwie szczególnie duże znaczenie.

Tematyka współdziałania absorbuje szerokie kręgi oficerów, o czym może świadczyć jej odzwierciedlenie w bogatej literaturze przedmiotu.

Słuchaczom ASG WP zaleca się w pierwszym rzędzie następujące opracowania:

1. Wykład pułkownika prof. Kazimierza Nożko na temat: "Zagadnienia organizacji współdziałania podczas przygotowania i prowadzenia operacji zaczepnej frontu i armii" z roku 1972. Szczególnie ciekawie prezentowany jest rozdział pierwszy, omawiający organizację współdziałania podczas osiągnięcia przez wojska armii i frontu gotowości bojowej w warunkach zagrożenia i z chwilą wybuchu wojny, oraz rozdział następny, rozpatrujący organizację współdziałania podczas przegrupowania wojsk do rejonów wyjściowych i ich zajmowania.
2. Wystąpienie pułkownika dra Michała Glińskiego: "Niektóre problemy współdziałania wojsk w operacji", zamieszczone w materiałach do szkolenia operacyjnego z 1975. Treść wystąpienia stanowi odzwierciedlenie poglądów akademii radzieckiej im. Woroszyłowa na interesujący nas temat.
3. Regulamin służby sztabów w polu /rok 1978, s. 111-122/ ujmujący krótko i konkretnie obowiązki sztabów i treść planów współdziałania.
5. "Instrukcja organizacji współdziałania wojsk lądowych z lotnictwem frontowym ..." /rok 1978/. Jest to wysoce aktualne i syntezowe ujęcie złożonych problemów wspólnego działania wojsk lądowych z lotnictwem.

x/ Vietnam Studies, Command and Control 1950-1969, Departament of the Army, Washington 1974, s. 85-88.

6. Artykuł pułkownika dypl. Czesława Kurowskiego, zamieszczony w "Myśli Wojskowej" 3/1978 r. na temat: "Współdziałanie wojsk lądowych z siłami marynarki wojennej", wyłuszczaający istotę współdziałania w operacji zaczepnej frontu na kierunku nadmorskim.

7. Rozdział trzeci "Wybranych problemów szkolenia wojskowego", wydanych przez MON w 1980 roku, dla szkolenia wojskowego studentów.

Wiele danych o różnych aspektach współdziałania znajduje się w innych publikacjach, wyszczególnionych w wykazie bibliograficznym, załączonym do niniejszego wykładu.

1. OGÓLNE ZASADY ORGANIZACJI WSPÓŁDZIAŁANIA

Doktryna wojenna państw uczestników Układu Warszawskiego opiera się na zasadzie, że ostateczne zwycięstwo nad przeciwnikiem może być odniesione jedynie wspólnym koalicyjnym wysiłkiem wszystkich rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk oraz służb działających w myśl jednego zamiaru i planu strategiczno-operacyjnego. Współcześnie, kiedy w uzbrojenie wojska wchodzi coraz szerszym frontem elektronika, dalekosiężna technika raketowa, śmigłowce, kiedy w powszechnym użyciu są wielce manewrowe pojazdy opancerzone, współdziałanie wojsk nabiera kapitalnego znaczenia i powinno być traktowane jako jedna z fundamentalnych zasad sztuki operacyjnej.

Oto definicja współdziałania, podana w słowniku podstawowych terminów wojskowych:^{x/}

"Współdziałanie wojsk jest to zgrane pod względem zadań, kierunków, rubieży i czasu działanie uczestniczących w operacji różnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk. Współdziałanie wojsk we współczesnych warunkach powinno być trwałe i nieprzerwane w ciągu całej operacji i zapewniać zgodność przebiegu działań bojowych stosownie do celów, miejsca i czasu uderzeń broni jądrowej. Współdziałanie wojsk organizuje się między różnymi rodzajami sił zbrojnych, związkami operacyjnymi i taktycznymi jednego lub różnych rodzajów sił zbrojnych, między rodzajami wojsk, oddziałami i pododdziałami, a także między poszczególnymi elementami ugrupowania operacyjnego. W zależności od celów działań i skali współdziałających zgrupowań - współdziałanie wojsk może mieć charakter współdziałania strategicznego, operacyjnego i taktycznego".

Z powyższego można wysnuć wnioski, że współdziałanie w operacji zaczepnej armii wyraża się skoordynowanym działaniem: elementów ugrupowania armii, jej środków rażenia z siłami i środkami przełożonego oraz sąsiadów według zadań, kierunków, rubieży /rejonów/ i czasu.

Współdziałanie według zadań, w odniesieniu do armii, oznacza zgrane działanie związków taktycznych z armijnymi środkami raże-

x/ Słownik podstawowych terminów wojskowych, Warszawa 1977, MON.

nia, z działaniem frontu i sąsiadów w czasie: rozwijania sił głównych i wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego armii; przełamania obrony nieprzyjaciela; wykonywania zadania bliższego armii; wykonywania zadania dalszego armii; udziału armii w pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym.

Współdziałanie powinno być organizowane na całą głębokość operacji ze szczególnym uwzględnieniem zadań realizowanych przez zgrupowania działające na głównych kierunkach.

Współdziałanie według kierunków polega na uzgodnionym działaniu elementów ugrupowania operacyjnego armii, jej środków rażenia oraz środków i sił przełożonego i sąsiadów, szczególnie na kierunku głównego uderzenia lub na drugich kierunkach.

Współdziałanie według rubieży /rejonów/ polega na uzgodnionym działaniu elementów ugrupowania operacyjnego armii, jej środków rażenia oraz sił i środków przełożonego i sąsiadów podczas opanowywania ważnych rubieży /obiektów/ terenowych /rzek, miast, ośrodków, wzgórz, rejonów umocnionych/, mających decydujące znaczenie dla osiągnięcia celów prowadzonej operacji. Współdziałanie według rubieży występuje przeważnie jako składowa część organizacji współdziałania według zadań.

Współdziałanie co do czasu oznacza precyzyjne w czasie zsynchronizowanie działań poszczególnych elementów ugrupowania operacyjnego armii z uderzeniami jądrowymi wojsk rakietowych i lotnictwa, z działaniami przełożonego i sąsiadów, z wysiłkiem potencjału ogniowego środków konwencjonalnych w okresie realizacji zadań wykonywanych w poszczególnych dniach operacji lub jej przełomowych okresach. Bardzo często współdziałanie co do czasu określane jest mianem "terminowości współdziałania" i słusznie traktowane jest jako podstawowy warunek jego skuteczności i niezawodności.

Współdziałanie co do czasu musi być brane pod uwagę we wszystkich wymienionych wyżej sposobach współdziałania.

Reasumując, istota współdziałania polega na dokładnym zgrywaniu działań bojowych wojsk uczestniczących w operacji, w odniesieniu do: celów, zadań, kierunków, rubieży i czasu wykonania zadań, postawionych przed armią. Organizacja współdziałania i jego realizacja to proces ciągły, rozpoczynający się z chwilą otrzymania

nia przez dowódcę armii zadania i trwający do czasu jego wykonania.

Współdziałanie wewnątrz armii polega na uzgodnieniu działań między: związkami ogólnowojskowymi i środkami wsparcia ogniowego oraz rodzajami innych wojsk i służb, etatowych i przydzielonych.

Współdziałanie z sąsiadami, z siłami i środkami przełożonego organizuje przełożony. Sprowadza się ono do uzgodnienia działań ze środkami przełożonego, z bezpośrednimi sąsiadami i z marynarcką wojenną, jeżeli operacja prowadzona jest na kierunku nadmorskim.

Podstawą dobrze zorganizowanego współdziałania jest właściwe prognozowanie rozwoju operacji. Współdziałanie musi być ukierunkowane na optymalną realizację decyzji dowódcy armii. Powinna istnieć alternatywność współdziałania, dostosowana do ewentualnych wariantów działań przeciwnika.

W literaturze przedmiotu spotyka się postulat, aby wobec współdziałania na każdym szczeblu dowodzenia obowiązywała zasada trójstopniowej dokładności, a mianowicie: szczegółowo, ogólnie i orientacyjnie. Układ ten wyraża się między innymi w tym, że szczegółowo współdziałanie organizuje się na okres wykonania pierwszego uderzenia jądrowego i na pierwszy dzień operacji, natomiast na kolejne dni zadania bliższego - z uwagi na niemożliwość dokładnego przewidywania rozwoju sytuacji - jedynie ogólnie, zaś na okres zadania dalszego - orientacyjnie^{x/}. W generalnych zarysach można uznać to za słuszne, aczkolwiek taki formalny podział należy traktować oczywiście jako bardzo ogólną wytyczną, wielce zależną od danych o nieprzyjacielu i rozwoju sytuacji.

Spośród wielu wymagań, formułowanych wobec współdziałania, jego ciągłość traktowałbym jako wyjątkowo ważne.

Ciągłość współdziałania wyraża się w nieprzerwanym uzgadnianiu wysiłków współdziałających wojsk i realizacji tych uzgodnień od momentu rozpoczęcia do zakończenia operacji.

Ciągłość współdziałania zapewnia się przez: działalność dowódcy stawiającego zadania na całą głębokość operacji; udokładnianie

x/ Płk dr Michał Gliński, Niektóre problemy współdziałania wojsk w operacji /walce/. Materiały do szkolenia operacyjn., MON, 1975.

warunków współdziałania w miarę napływu informacji, w trakcie kolejnych zadań; nieprzerywane funkcjonowanie łączności; stałe wzajemne informowanie się współdziałających wojsk; wykazywanie inicjatywy i natychmiastową interwencję w celu odtworzenia naruszonego współdziałania; dokładne rozumienie generalnych intencji przełożonego, szczególnie w warunkach naruszonego systemu dowodzenia; właściwą organizację i sprawność działania.

Oznacza to, iż współdziałanie nie może być traktowane jako akt jednorazowy, a następnie tylko odtwarzany lub uzupełniany, ale powinno mieć charakter permanentnej działalności dowódców i sztabów wszystkich szczebli, we wszystkich etapach operacji.

Utrzymanie ciągłości współdziałania musi być rozpatrywane jako warunek "sine qua non" - powodzenia operacji.

Do tego co już zostało powiedziane o wymogach kierowanych pod adresem współdziałania, warto dodać jeszcze kolejne dwa: prostotę i elastyczność.

Prostota współdziałania polega na unikaniu zagmatwania, na unikaniu zbyt dużej szczegółowości podczas organizacji współdziałania. Prostota powinna wynikać z jasności zamiaru, jednoznaczności założeń dotyczących miejsca, roli i zadań współdziałających stron zmierzających do wykonania określonych zadań taktyczno-operacyjnych.

Elastyczność współdziałania musi uwzględniać zmienność sytuacji i umiejętność współdziałających stron dostosowania się do warunków wynikających z tej zmienności.

W toku całej operacji wyjątkową rangę posiada organizacja i zapewnienie współdziałania z własnymi środkami rażenia - z lotnictwem oraz wojskami raketowymi i artylerią. Rzecz bowiem polega na maksymalnym wykorzystaniu właściwości bojowych własnych środków rażenia i na zapewnieniu bezpieczeństwa wojskom lądowym.

Współdziałanie wojsk zmechanizowanych /pancernych/ z wojskami raketowymi i artylerią polega na uzgodnieniu: zadań i kierunków uderzeń wojsk oraz czasu rażenia obiektów uderzeniami raketowymi i ogniem artylerii; rejonów, wyznaczonych do zajęcia przez ogólnowojskowe związki; rejonów stanowisk startowych /ogniowych/, przewidzianych do zajęcia w toku operacji przez oddziały raket i artylerii, kierunków i dróg ich przesunięcia, a także środków

zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wojsk własnych. Działania ogólnowojskowych związków powinny być zgrane ze środkami rażenia i nacelowane na bezzwłoczne wykorzystanie skutków uderzeń jądrowych i ognia artylerii. Podczas organizowania współdziałania dowódcom dywizji zmechanizowanych i pancernych wskazuje się obiekty rażenia uderzeniami jądrowymi i ogniem artylerii, rozmieszczone w ich pasach działania, a także czasy uderzeń i rubieże pasów bezpieczeństwa.

Podczas organizacji współdziałania pomiędzy wojskami rakietowymi i lotnictwem dzieli się obiekty rażenia, określa czas i kolejność wykonania uderzeń, rodzaj wybuchów, granice stref niebezpiecznych /zakazanych/ dla lotnictwa. Podział obiektów rażenia pomiędzy wojska raketowe i lotnictwo przeprowadza się, uwzględniając właściwości bojowe rakiet i samolotów, stopień gotowości, właściwości każdego obiektu, jego odległość od wojsk własnych oraz stopień ukrycia i osłony środkami obrony przeciwlotniczej do momentu wykonania uderzenia. Wojska raketowe na korzyść lotnictwa niszczą środki obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela, jego samoloty myśliwskie na lotniakach oraz dezorganizują system dowodzenia. Lotnictwo na korzyść wojsk raketowych prowadzi rozpoznanie powietrzne oraz osłania zwiazki i oddziały rakiet od uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela.

Współdziałanie wojsk lotniczych z ogólnowojskowymi związkami taktycznymi organizuje się w celu wykorzystania wszystkich sił i środków wojsk lotniczych dla zapewnienia skutecznej osłony wojsk lądowych, skutecznego zwalczania obiektów nieprzyjaciela oraz zapewnienia swobody i bezpieczeństwa działań lotnictwa.

Głównym organizatorem współdziałania wojsk lotniczych z wojskami lądowymi w armii jest dowódca armii. On właśnie uściśla: podział limitu wylotów według rodzajów lotnictwa, zadań i dni operacji; sposób wspólnych działań wojsk OPL i lotnictwa w zakresie osłony wojsk i obiektów tyłowych od uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela; sposób korygowania ognia i oceny efektywności uderzeń; przedsięwzięcia realizowane przez wojska lądowe na korzyść lotnictwa; jednolity sposób i sygnały /kody/ wzajemnej identyfikacji, wskazywania celów, powiadamiania i utrzymania łączności

między wojskami lądowymi i lotnictwem w toku działań bojowych, przedsięwzięcia maskowania operacyjnego i zabezpieczenia oświetlenia działań nocnych wojsk; współdziałanie sił i środków rozpoznania lotniczego i naziemnego; sposoby wskazywania obiektów uderzeń dla lotnictwa.

2. ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA W OPERACJI ZACZEPNEJ ARMII

2.1. Rola dowódcy i sztabu armii w organizacji współdziałania

Współdziałanie, z racji jego wyjątkowej rangi, musi być stale przedmiotem troski dowódcy i sztabu armii. Podstawowym obowiązkiem dowódcy zarówno w okresie przygotowawczym, jak i w czasie trwania operacji jest jego organizowanie i ciągłe utrzymywanie. Jedynie bowiem w wyniku dobrze zorganizowanego współdziałania pomiędzy rodzajami wojsk i służb można w pełni wykorzystać możliwości bojowe wojsk oraz właściwości techniczno-taktyczne sprzętu i uzbrojenia.

Warto zauważyć, że struktura organizacyjna zarówno poszczególnych rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk, jak też ogólnowojskowych oddziałów, związków taktycznych i operacyjnych jest tak konstruowana, aby stwarzała optymalne warunki dla pomyślnego współdziałania na polu walki.

Punkt wyjścia do organizacji współdziałania stanowią konkretne zadania operacyjne, decyzja dowódcy oraz jego wytyczne w zakresie współdziałania, będące elementem składowym tej decyzji. Wytyczne te są następnie rozwijane i precyzowane w planach operacji oraz w planach zabezpieczenia danej operacji, opracowywanych przez szefów rodzajów wojsk i służb.

1. Główne problemy współdziałania wojsk określa się w decyzji dowódcy. Współdziałanie organizuje dowódca równocześnie ze stawianiem zadań bojowych i - w zależności od czasu - udokładnia je w terenie podczas rekonesansu lub na stole planistycznym czy też na mapie.

Doświadczenia ostatniej wojny światowej wskazują, że prawie na wszystkich szczeblach dowodzenia dowódcy przywiązywali wielką wagę do organizacji współdziałania w terenie. Dowódca dywizji czynił to w pasie działań bojowych całej dywizji, a dowódca armii na kierunku głównym, gdzie przewidywany był odcinek przełamania.

W obecnych warunkach obowiązuje ta sama zasada: dowódca armii organizuje współdziałanie z podległymi mu dowódcami i szefami rodzajów wojsk w terenie, zwłaszcza na odcinku przełamania. Wydaje się nader ważne zaakcentować, że tylko dowódca ogólnowojskowy występuje jako koordynator działania różnych rodzajów wojsk, modeluje wysiłek wojsk, koncentruje siły i potencjał systemu ognia tam, gdzie w danym momencie są one niezbędne.

Warto również zauważyć, że w "konstrukcji" całej operacji zaczepnej, podobnie jak w każdym złożonym zjawisku, istnieją węzłowe, szczególnie ważne elementy zadania, dla wykonania których dowódca armii musi współdziałaniu nadać wyjątkową rangę. Do zadań tych można zaliczyć:

- osiągnięcie przez wojska armii gotowości bojowej w warunkach zagrożenia i z chwilą wybuchu wojny;
- przegrupowanie wojsk armii do rejonów wyjściowych i ich zajmowanie;
- rozwijanie sił głównych i wchodzenie do bitwy zgrupowania uderzeniowego armii;
- przełamywanie obrony nieprzyjaciela i wykonywanie zadania pierwszego dnia operacji;
- walkę z odwodami nieprzyjaciela;
- forsowanie dużych przeszkód wodnych;
- wprowadzanie do bitwy drugich rzutów i odwodów;
- wprowadzanie do bitwy /walki/ operacyjnych grup manewrowych;
- wysadzanie desantów taktycznych i operacyjnych;
- wykonanie i uderzenia jądrowego i wykorzystanie jego skutków.

Warto pamiętać, że w toku całej operacji zaczepnej, w celu realizacji wymienionych głównych zadań operacji, wysiłek współdziałających wojsk powinien zapewnić:

- zdobycie przewagi ogólnej nad nieprzyjacielem;
- zdobycie przewagi i wywalczenie inicjatywy ogniowej;
- dominację w rozpoznaniu;
- dominację w dowodzeniu;
- dominację środków walki radioelektronicznej;
- sprawność tyłowego zabezpieczenia operacji.

3.

Uzgodnione działania wojsk podległych armii, wspierających ją i sąsiadów znajdują odbicie w planie współdziałania, opracowywanym zwykle w formie tabelarycznej.

W planie współdziałania zazwyczaj podaje się: cel, jaki się zamierza osiągnąć podczas realizacji kolejnych zadań; przewidywany sposób działania nieprzyjaciela w poszczególnych etapach operacji armijnej; sposób działania wszystkich elementów ugrupowania armii; sposób realizacji zabezpieczenia bojowego działań i dowodzenia oraz innych niezbędnych przedsięwzięć podczas wykonywania poszczególnych zadań; sposób działania sił i środków frontu na korzyść armii; sposób działania wojsk sąsiadów; sygnały dowodzenia i współdziałania.

Plan współdziałania podpisuje szef sztabu i szef oddziału operacyjnego, a zatwierdza dowódca armii. Sztab zgodnie z wytycznymi sztabu nadrzędnego sporządza tabelę sygnałów współdziałania.

Jeżeli nawet dowódca nie omawia szczegółowo współdziałania, to sztab armii jest obowiązany przekazać podległym wojskom wytyczne do współdziałania oraz wszelkie inne niezbędne dane do utrzymania współdziałania.

4.

W warunkach wejścia do bitwy bez użycia broni jądrowej należy uzgadniać sposoby działania wojsk na wypadek zaistnienia konieczności przejścia do działań z użyciem tej broni. Do najważniejszych zadań w tym wypadku będzie należało uzgodnienie sposobu wykonania pierwszego uderzenia jądrowego.

2.2. Organizacja współdziałania w czasie rozwijania sił głównych i wchodzenia do bitwy zgrupowania uderzeniowego armii

Organizacja wejścia zgrupowań uderzeniowych do bitwy wymaga jak najszybszego rozwinięcia w rejonie wyjściowym wysuniętego stanowiska dowodzenia /WSD/ armii. Wówczas jest ono w stanie zorganizować współdziałanie bojowe na przedpółu ze związkami osłonowymi, z sąsiadami i pomiędzy związkami wchodzącymi w skład armii.

Wyjątkowej wagi problemem jest uzgodnienie szybkiego rozwinięcia organów rozpoznania armii oraz ich współdziałania z organami już działającymi w pasie wejścia armii do bitwy. Mogą to być organa rozpoznawcze wojsk sojusznicznych.

5.

Podstawowym celem organizacji współdziałania w czasie wchodzenia armii do bitwy jest bezkolizyjne doprowadzenie sił głównych z rejonu wyjściowego do wyznaczonych im rubieży i przejścia do ataku. Jednocześnie należy pamiętać, że niezbędnym warunkiem udanego rozwinięcia i wejścia do bitwy sił głównych, jest zorganizowanie na czas systemu ognia. Cały ten skomplikowany system powinien funkcjonować z wyprzedzeniem w stosunku do rozwijających się wojsk. Stąd w tym okresie operacji rozwinięcie wojsk raketowych i artylerii jest kolejnym ważnym przedsięwzięciem organizacji współdziałania, któremu dowództwo armii musi poświęcić wiele uwagi. Nadzwyczaj trudnym elementem tego przedsięwzięcia jest organizacja dowozu amunicji na czas ogniowego przygotowania i ogniowego wsparcia ataku.

Równoległe z systemem ognia musi osiągnąć gotowość system środków walki radioelektronicznej, ściśle z nim skorelowany i współdziałający, oraz system obrony przeciwlotniczej, zapewniający osłonę rozwijającym się wojskom.

Wojska armii, realizując plan współdziałania, zajmują rejon wyjściowy i odtwarzają gotowość bojową. Wybór określonych sposobów wejścia do bitwy powinien być oparty na gruntownej znajomości sytuacji taktyczno-operacyjnej, a w szczególności na ocenie możliwości nieprzyjaciela lądowego i powietrznego w przeciwdziałaniu zgrupowaniu uderzeniowemu armii.

Z wojskami sojuszniczymi, znajdującymi się w pasie wejścia armii do bitwy organizuje się współdziałanie na okres: podejścia, rozwijania wojsk do natarcia, ogniowego zabezpieczenia wejścia do bitwy i prowadzenia natarcia na głębokość pierwszego dnia operacji.

W odniesieniu do wojsk będących w osłonie - w styczności z nieprzyjacielem - dowódca armii powinien w zakresie współdziałania:

- określić sposoby i czas wejścia do bitwy wojsk podchodzących z głębi;
- ustalić rozwinięcie artylerii i wojsk raketowych;
- ustalić czasy zajmowania dróg podczas wchodzenia do bitwy i możliwości ich zabezpieczenia inżynieryjnego;

- ustalić siły i środki ogniowe sojuszników, biorące udział w zabezpieczeniu wejścia armii do bitwy;
- uzgodnić wykonanie uderzeń jądrowych i taktyczno-operacyjne skutki tego działania;
- uzgodnić sposób i charakter działania wojsk, które znajdują się w styczności z nieprzyjacielem;
- ustalić siły i środki OPL sojuszników, zabezpieczające wejście wojsk do bitwy;
- ustalić sposób i czas uzgodnień działań na szczeblu związków taktycznych;
- ustalić sposób utrzymania łączności i zakres wymiany informacji
- uzgodnić współdziałanie w zakresie systemów rozpoznania radioelektronicznego i prowadzenia walki radioelektronicznej;
- ustalić rozmieszczenie i funkcjonowanie poszczególnych stanowisk dowodzenia;
- uzgodnić sprawę wymiany grup operacyjnych.

Zasadnicze uzgodnienia w dziedzinie współdziałania armii z sąsiadami dotyczą przede wszystkim: ogniowego zabezpieczenia wejścia do bitwy, obrony przeciwlotniczej, manewru wojsk, wymiany informacji i utrzymania ciągłej łączności.

Podczas wchodzenia do bitwy, jeżeli armia wchodzi w skład frontu radzieckiego, ze sztabu armii wysyła się grupę operacyjną na stanowisko dowodzenia frontu. Oficerowie grupy operacyjnej utrzymują stałą łączność ze sztabem swojej armii i na bieżąco uzgadniają wspólne działania, zgodnie z ogólnym zamiarem dowódcy frontu i planem operacji.

Grupa operacyjna powinna dysponować 8-12 godzinami na bezpośrednie uzgodnienie zasadniczych przedsięwzięć związanych z wejściem wojsk do bitwy.

Organizując współdziałanie wewnątrz armii na okres rozwijania sił głównych i wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego,

Dowódca powinien przede wszystkim:

- zapoznać podwładnych z działalnością lotnictwa i wojsk rakietowych frontu na rzecz zabezpieczenia przegrupowania i rozwinięcia sił głównych armii;

7. - zapoznać podwładnych z działalnością sąsiadów, ich przegrupowaniem i osiąganiem rubieży ataku;

- sprecyzować sposób tworzenia zgrupowania uderzeniowego: omówić działalność każdej dywizji od momentu opuszczenia rejonów wyjściowych do wyjścia na rubież ataku; podać, jakie siły każdej dywizji mają brać udział w OPN i OWN oraz układ OPN;

- dokładnie omówić udział WRiA w ewentualnym pierwszym uderzeniu jądrowym frontu; sprecyzować działalność ogniową artylerii w celu zabezpieczenia podchodzenia i rozwijania zgrupowania uderzeniowego do ataku, omówić to na tle układu OPN; zwrócić szczególną uwagę na korelację działalności WRiA z lotnictwem i oddziałami walki radioelektronicznej na rzecz związków ogólnowojskowych;

- omówić działalność odwodu przeciwpancerneho i oddziału zaporowego oraz ich współdziałanie ze śmigłowcami bojowymi;

- omówić sposób inżynierskiego zabezpieczenia przemarszu i rozwijania wojsk do rubieży ataku;

- omówić zadania i działalność wojsk chemicznych;

- omówić działalność lotnictwa wojsk lądowych /śmigłowców uzbrojonych/;

- sprecyzować zadania i działalność oddziałów walki radioelektronicznej w dziedzinie rozpoznania, osłony i obezwładniania;

- określić siły i środki, które w wypadku aktywnego działania nieprzyjaciela przejdą na wybranych rubieżach do obrony, precyzując sposoby działania tych sił w odniesieniu do zgrupowania wprowadzanego do bitwy;

- omówić sposoby działania wojsk w wypadku wykonania przez nieprzyjaciela na wchodzące do bitwy zgrupowanie uderzeniowe zamasowanych uderzeń jądrowych; omawiać formy i sposoby manewru wojskami i uderzeniami ogniowymi.

Na szczeblu frontu i armii wchodzenie zgrupowania uderzeniowego do bitwy należy wiązać z działaniem wojsk pozostających w rejonach wyjściowych oraz z działaniem wojsk, które znajdują się na drogach marszu przy podejściu do rejonów wyjściowych.

Zakres prezentowanych wyżej problemów, dotyczących sfery współdziałania, w zależności od sytuacji może być rozszerzony lub potraktowany skrótowo.

Należy przewidywać, że przy obustronnym użyciu broni jądrowej wejście wojsk armii do bitwy będzie następowało w warunkach pełnej deformacji frontów, w warunkach ogromnych strat i powstawania obszarów masowych zniszczeń. Złotniejsze i gwałtowne zmiany sytuacji, a ich dynamizm będzie wymagał podejmowania szybkich, zdecydowanych i ryzykownych decyzji. Należy przewidywać potrzebę zasadniczych zmian we współdziałaniu. W związku z tym sztab armii i sztaby związków taktycznych powinny być przygotowane do jego szybkiego odtworzenia i włączenia w nim korekt. W tym celu, w oparciu o ogólny zamiar dowódcy frontu, należy pozostawić dużą samodzielność dowódcom armii, związków taktycznych, operacyjnych grup manewrowych, desantów taktycznych.

2.3. Organizacja współdziałania na okres przełamania obrony nieprzyjaciela i wykonywania zadań w głębi operacyjnej nieprzyjaciela

Sposób i kolejność organizacji współdziałania na okres przełamania obrony nieprzyjaciela i wykonania kolejnych zadań pierwszego dnia operacji pod względem metody pracy dowódcy armii są podobne do przedstawionych w poprzednim rozdziale. Treść dostosowana jest do innych zadań.

Najkrócej rzecz ujmując, należy stwierdzić, że dowódca armii powinien:

- zaplanować własne uderzenia bronią masowego rażenia, uwzględniając uderzenia wykonywane przez przełożonego konwencjonalnymi środkami rażenia;
- uzgodnić działania związków taktycznych, różnych rodzajów wojsk oraz lotnictwa co do celów, miejsca i czasu oraz sposoby ich wspólnego działania w czasie wykonywania zadań;
- udeklarować specyficzne dla danych warunków sposoby wszechstronnego zabezpieczenia, a zwłaszcza metodę wparcia ogniowego ataku i ogniowego towarzyszenia wojskom w głębi obrony nieprzyjaciela;
- zorganizować wzajemne powiadomienie /ostrzeganie, alarmowanie/ sztabów i wojsk o nieprzyjacielu powietrznym i o sytuacji ekawozów;
- określić organizację łączności między współdziałającymi wojskami;

- = określić sposób przejęcia dowodzenia armią w wypadku zniszczenia stanowiska dowodzenia;
- = ustalić zgodnie z wytycznymi sztabu frontu sygnały współdziałania, waktasywania celów, wzajemnego rozpoznawania się, powiadomienia oraz systemu obserwacji i numeracji celów.

Najpierw organizuje się współdziałania tych dywizji, które wykonują najpilniejsze i najważniejsze zadania, rozpoczynając działania bojowe wcześniej niż inne dywizje, lub które potrzebują więcej czasu na przygotowanie.

Zwyczajnie w organizacji współdziałania związków taktycznych, dokonywanej w terenie = oprócz ich dowódców = biorą udział szefowie wojsk rakietowych i artylerii, obrony przeciwlotniczej, inżynierskich, chemicznych, łączności, oraz kwatermistrz i zastępca dowódcy do spraw technicznych.

Szefowie rodzajów wojsk i służb odpowiedzialni są za terminowe zorganizowanie współdziałania z podległymi im wojskami.

Na okres prowadzenia operacji współdziałanie w armii organizuje się pomiędzy: 1, dywizjami pierwszego rzutu operacyjnego; 2, dywizjami pierwszego i drugiego rzutu operacyjnego; 3, dywizjami ogólnowojskowymi oraz oddziałami wojsk rakietowych i lotnictwem; 4, dywizjami pierwszego rzutu operacyjnego armii i desantami powietrznymi, a na kierunku nadmorskim również z desantami morskimi oraz siłami marynarki wojennej; 5, siłami OPL armii i dywizjami ogólnowojskowymi oraz między tymi siłami i lotnictwem.

Organizowanie współdziałania przez dowódcę armii w toku działań bojowych przebiega w warunkach skrajnie ograniczonego czasu. Wyjątkowo trudno jest organizować je na okres przełamywania kolejnych pasów obrony.

Podczas pokonywania obrony nieprzyjaciela szczególnie precyzyjnie zorganizowane być musi współdziałania pododdziałów i oddziałów pierwszego rzutu z artylerią i lotnictwem, aby skutecznie razić ogniem środki przeciwpancerne i punkty oporu nieprzyjaciela. W tym samym czasie artyleria /DGA, AGA/ i lotnictwo muszą być gotowe do zwalczania środków napadu jądrowego, baterii artylerii, stanowisk dowodzenia i środków OPL nieprzyjaciela.

Dowódca armii we wszystkich etapach operacji, organizując współdziałanie, musi uwzględnić potrzebę ciągłego pokonywania

obrony przeciwpancernej nieprzyjaciela i utrzymywania nad nim przewagi ogniowej.

Jeśli przewiduje się bitwę spotkaniową, dowódca może uwzględnić wysadzenie na tyłach nieprzyjaciela desantów taktycznych. Równocześnie powinien określić rubieże terenowe oraz sposoby i możliwości uprzedzenia nieprzyjaciela w ich opanowaniu /OW, desant/.

9.

Do ważnych przedsięwzięć współdziałania należy zaliczyć uzgodnienie sposobów działania sił przeznaczonych do niszczenia i obezwładniania odwodów nieprzyjaciela, zwłaszcza korpuśnych i grupy armii. W tym celu dokonuje się podziału zadań pomiędzy: wojskami rakietowymi, lotnictwem i desantem powietrznym, a na kierunku nadmorskim - marynarką wojenną. Określa się również sposób odparcia przeciwuderzenia nieprzyjaciela.

Ze względu na możliwość wykorzystania przez nieprzyjaciela rubieży wodnych do organizowania trwałej obrony wiele uwagi podczas współdziałania należy poświęcić ich forsowaniu z marezu. Chodzi w tym wypadku o ustalenie sposobu niszczenia głównych zgromadzeń nieprzyjaciela przed przeszkodą wodną, wysadzenia desantów powietrznych i określenie manewru siłami i środkami przeprawowymi dla zachowania ciągłości forsowania.

Szczególnie dokładnej organizacji współdziałania wojsk wymaga wprowadzenie do bitwy drugiego rzutu armii. Oto przybliżony zakres zagadnień, które dowódca wówczas powinien rozstrzygnąć:

- określić czas, rubież i kierunek oraz sposób wejścia drugiego rzutu do bitwy,
- sprecyzować zadania związkom taktycznym - w których pasach działania drugi rzut wchodzi do bitwy, oraz zadania wojsk rakietowych, lotnictwa, OPL i wojsk inżynierskich,
- ustalić odpowiednie przedsięwzięcia maskowania operacyjnego celem wprowadzenia w błąd nieprzyjaciela co do miejsca, czasu i wielkości sił wchodzących do bitwy.

Dowódca armii wiele miejsca poświęca organizacji współdziałania z operacyjną grupą manewrową, jeżeli przewiduje się jej użycie w pasie armii.

dc. Ombrońskie Centrum

WIOSNA 25' str 59

Prace nad przygotowaniem operacji na kierunku nadmorskim i kierowanie działaniami bojowymi, biorących w niej udział sił i środków, organizuje sztab frontu. Do planowania i przygotowania operacji powołuje się również sztab związku operacyjnego /związku taktycznego/ marynarki wojennej i sztaby związków operacyjnych /związków taktycznych/ innych rodzajów sił zbrojnych, biorących udział w operacji. Należy wtedy dokładnie opracować wszystkie zagadnienia współdziałania wojsk lądowych, sił marynarki wojennej, lotnictwa, wojsk obrony powietrznej kraju, mających wspólnie wykonywać zadania na wybrzeżu i na morzu. Szczególnie dokładnie opracowuje się zagadnienia współdziałania w zakresie wykonania uderzeń bronią masowego rażenia i w zabezpieczeniu wysadzenia desantów morskich i powietrznych oraz w działaniach mających na celu rozbicie morskich i powietrznych desantów nieprzyjaciela.

Szczególny akcent kładzie się na problematyce organizacji współdziałania w okresie pierwszego uderzenia jądrowego.

Zgodnie z koalicyjną doktryną wojenną we współczesnych warunkach istotnym elementem procesu współdziałania, decydującym o jego właściwym przebiegu, jest należyta organizacja dowodzenia wojskami. W związku z tym w ramach organizacji współdziałania należy określić wszystkie podstawowe zagadnienia dotyczące rozmieszczenia stanowisk dowodzenia i rozwinięcia systemu łączności w celu zapewnienia dowodzenia wojskami.

3. NOWE ZJAWISKA WSPÓŁCZESNEGO POLA WALKI I ICH WPŁYW NA WSPÓŁDZIAŁANIE

Obecnie nie ma wątpliwości, że powszechna wojna jądrowa - gdyby została rozpęta - będzie miała całkowicie inny charakter niż wojny minione i towarzyszyć jej będą potworne następstwa. W działaniach z użyciem broni masowego rażenia trzeba się liczyć z olbrzymimi obustronnymi stratami i koniecznością działania walczących wojsk w terenie zniszczonym i zdeformowanym, objętym strefami pożarów i promieniowaniem radioaktywnym. Wojna jądrowa, z racji bardzo ujemnego wpływu na działanie środków radioelektronicznych, stwarzać będzie gwałtowne narastanie trudności w utrzymaniu łączności i dowodzeniu wojskami. W następstwie takiego stanu rzeczy utrudnione będzie współdziałanie wojsk i scentralizowane korelowanie ich wysiłków.

Wynika stąd, że zastosowanie środków masowego rażenia na współczesnym polu bitwy /walki/ należy widzieć jako zjawisko numer jeden, dominujące nad wszystkim, rzutuące ujemnie na wszystkie dziedziny współdziałania podczas:

- walki o zdobycie przewagi ogólnej i o korzystny stosunek sił,
- walki o zdobycie przewagi i utrzymanie inicjatywy ogniowej, rozumianej także jako przewaga jądrowa,
- walki o dominację w rozpoznaniu, które dostarcza współrzędnych obiektów środkom rażenia,
- walki o sprawniejsze, niż to reprezentuje strona przeciwna, dowodzenie wojskami,
- walki o przewagę działania środków radioelektronicznych, co stanowi niezbędny warunek sprawności dowodzenia.

Drugim zjawiskiem, charakteryzującym współczesne działania wojenne, jest stale wzrastająca rola manewru na lądzie i drogą powietrzną. We wszystkich formach działania wojsk lądowych pojawia się obecnie rzut powietrzny, nadając operacjom charakter wielowymiarowy.

Pełna mechanizacja wojsk lądowych, uzbrojonych w czołgi i wozy bojowe o wysokim poziomie sprawności i sile przebojowej, spowodowała znaczne zwiększenie ich ruchliwości i przystosowanie do szybkiego działania na dużych głębokościach obrony nieprzyjaciela. Jest to czynnik o wyjątkowym znaczeniu, bo jak twierdził: Clausewitz: "Działanie podczas wojny jest ruchem w trudnych warunkach".

Sytuacje na współczesnym polu walki zmieniają się często, gwałtownie i w takim samym stopniu trzeba na nie reagować. W dyspozycji wojsk lądowych znalazły się duże ilości śmigłowców. We wszystkich ćwiczeniach powszechnie używa się: operacyjnych grup manewrowych, oddziałów rajdowych, lądowo-powietrznych zespołów uderzeniowych, desantów powietrznych. Tego rodzaju działania stosować może przede wszystkim ta strona, która zapewni sobie panowanie w powietrzu. W sumie, działania manewrowe zaostrzają trudności współdziałania.

Trzecim zjawiskiem charakteryzującym dzisiejsze operacje, jest stosowanie - na coraz to szerszą skalę - bojowych śmigłowców do

zwalczania broni pancernej i do wsparcia działań wojsk lądowych.

Wywołuje to z kolei potrzebę zapewnienia skutecznej przeciwlotniczej osłony zgrupowaniom uderzeniowym w czasie natarcia oraz odwodom przewidywanym do przeciwduderzeń lub kontrataków w obronie. Niezbędny jest niezawodny mechanizm ich współdziałania z systemem OPL oraz ze wspieranymi jednostkami wojsk lądowych.

Czwartym zjawiskiem współczesnego pola walki jest niebywałe uodpornienie obrony na atak broni pancernej. Choć oddziały pancerne uznawane są w dalszym ciągu za najbardziej nadające się do przełamania obrony i maksymalnego wykorzystania skutków uderzeń bronią jądrową, jednak wnioski z wojen bliskowschodnich, w których czołgi poniosły olbrzymie straty, wywołują obecnie wiele kontrowersji w poglądach na możliwości czołgów we współczesnej wojnie.

Obrona przeciwpancerna dysponuje obecnie wyjątkowo skutecznymi środkami: artylerią przeciwpancerną o gładkich lufach, przeciwpancernymi pociskami kierowanymi /samonaprowadzającymi się na cel/, zespołami śmigłowców bojowych, artylerią i rakietami strzelającymi ładunkami kasetowymi do powierzchniowego minowania, lotnictwem wsparcia. System obrony przeciwpancernej tworzy więc groźną, ciągłą barierę wielowymiarową, której pokonywanie wymaga zupełnie innego niż dawniej ujęcia problematyki współdziałania.

Piątym zjawiskiem współczesnego pola walki jest szczególna rola przypadająca środkom radioelektronicznym, a głównie walce radioelektronicznej. Elektronika jest tą dziedziną, która w dniu dzisiejszym udziela częściowej odpowiedzi na pytanie: czego się możemy spodziewać jutro? Wszystkie konflikty po 1945 roku wykazały już bezwzględną zależność skuteczności dowodzenia i kierowania ogniem od ich odporności na oddziaływanie środków radioelektronicznych nieprzyjaciela.

Szóstym zjawiskiem współczesnego pola walki jest niebywały wzrost roli rozpoznania i zagęszczenie sieci systemów i środków rozpoznania. Należy oczekiwać walki o dominację rozpoznania, sprzężonego z elektronicznym przetwarzaniem informacji.

Zakończenie

Sądząc z całości materiału zawartego w wykładzie, należy wysnuć wniosek, że organizacja współdziałania jest zamierzeniem trudnym i skomplikowanym. Wymaga ona od dowódcy armii i jego sztabu posiadania wysokich kwalifikacji dowódczych, w ich ręku bowiem znajdują się olbrzymie siły i środki. Większość z nich występuje w różnych systemach: środków rażenia, rozpoznania, łączności, dowodzenia, radioelektronicznych.

Ogólną sytuację wprost dramatyzuje fakt istnienia pewnej ustabilizowanej równowagi walczących stron. Sukces może osiągnąć tylko ten, kto potrafi szybciej i skuteczniej użyć swojego potencjału uderzeniowego. Organizacja współdziałania jest kluczem do sukcesu. Jeżeli dowódca nie potrafi nim właściwie operować, traci jeden z wielkich atutów sukcesu. Dowódca, organizując współdziałanie, musi być człowiekiem o dużej wyobraźni, która by mu prezentowała skutki jego decyzji w konfrontacji z ewentualnym przeciwdziałaniem nieprzyjaciela.

Współdziałanie na szczeblu frontu i armii coraz bardziej nabiera cech współdziałania w układzie międzysojuszniczym, siły zbrojne PRL, bowiem w każdej wojnie będą działać w ramach Zjednoczonych Sił Zbrojnych Państw Uczestników Układu Warszawskiego. Dlatego też istotnego znaczenia nabierają zagadnienia współdziałania z dowództwami i sztabami jednostek Armii Radzieckiej, NAL, NRD i jednostkami CzAL.

Podstawową zasadą współdziałania na wszystkich szczeblach dowodzenia i we wszystkich okresach powinny być: prostota działań, jasność zamiaru, jednoznaczność i zrozumiałość założeń.

Organizacja współdziałania wymaga gruntownej wiedzy tematycznej z dziedziny taktyki i sztuki operacyjnej, wymaga dobrej znajomości nieprzyjaciela i sytuacji, z którą armia jest konfrontowana, oraz dużej praktyki dowódczej, ułatwiającej poznanie własnych wojsk z ich wszystkimi walorami i słabościami. Oto dlaczego w Akademii Sztabu Generalnego WP tak poważnie ten problem jest traktowany na wszystkich rocznikach szkolenia.

OPRACOWAŁ

gen.bryg.prof.dr hab. Czesław DĘGA

Bibliografia

1. Płk prof. dr Kazimierz NOZKO, Zagadnienia organizacji współdziałania podczas przygotowania i prowadzenia operacji zaczepnej frontu i armii. ASG, nr ewid. 020630.
2. Płk dr Michał GLIŃSKI, Niektóre problemy współdziałania wojsk w operacji. Materiały do szkolenia operacyjnego, MON 1975, nr ewid. 017417.
3. Płk dypl. Czesław KUROWSKI, Współdziałanie wojsk frontu z siłami marynarki wojennej, Myśl Wojskowa 3/1978, ss. 22-32.
4. Płk dr Leszek KULESZYŃSKI, O istocie współdziałania i jego organizacji we współczesnych warunkach, Myśl Wojskowa 11/1979, s. 5-13.
5. Regulamin służby sztabów w polu, MON, 1978, nr ewid. 0875.
6. Wybrane problemy szkolenia wojskowego, Współdziałanie, Warszawa 1980, MON, ss. 220-231.
7. Instrukcja organizacji współdziałania wojsk lądowych z lotnictwem frontowym w Zjednoczonych Siłach Zbrojnych Państw Uczestników Układu Warszawskiego, MON, 1978, nr ewid. pf-18697
8. Użycie wojsk rakietowych i artylerii w walce i operacji, Podręcznik, MON, 1977, ss. 91-93.
9. Zbiór materiałów operacyjno-strategicznych, część II, MON, 1971, ss. 35-38.
10. Rozwój taktyki Armii Radzieckiej, 1941-1945. Organizacja współdziałania wojsk, MON, 1960, ss. 161-173.
11. Osnownyje teoreticzeskije woprosy wzaimodiejstwija wojsk w boju, Wojennaja Myśl, 9/1971, ss. 53-56.
12. Marsz. K. ŻUKOW, Wspomnienia i rozmyślenia, Moskwa 1975, s. 285.
13. B.M. PORWIT, komentarze do historii polskich działań obronnych 1939 r., Warszawa 1973.
14. Marsz. K. ROKOSSOWSKI, Sołdatekij dałg, Moskwa 1968.
15. Tadeusz KOTARBIŃSKI, Traktat o dobrej robocie, Warszawa PAN, 1965, s. 202.
16. Vietnam Studies, Command and Control 1950-1969, Department of the Army, Washington 1974, ss. 85-88.

17. Gen.art.LUDWIG, Uwagi o natarciu w wojnie manewrowej, Bellona
1-6/1936, ss. 351-360.
18. Lekeykon wiedzy wojskowej, MON, 1979, s. 496.

Wydrukowano w 50 egz.

Egz.nr 1-50 Bibl.Nauk.OZS

Wyk.: gen.bryg. Cz. Dęga

Druk: PK,dn. 19.02.81 r.

Druk ASG WP nr pf 49/pf 246/WW.

Kor. HW.

Załącznik nr 1

P O U F N E

Egz.nr

ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA PROWADZONA PRZEZ DOWÓDCĘ ARMII W OPERACJI ZACZEPNEJ

W czasie rozwijania sił głównych i wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego armii:

... DZ, utrzymując rubież, rozbić i ... zapewnić warunki rozwinięcia wojsk raketowych i artylerii na SS i SO oraz wejście do bitwy zgrupowania uderzeniowego armii.

Być w gotowości:

- od G- ... do wzięcia udziału w ogniowym przygotowaniu i wsparciu natarcia ... siłami ...;

- od G- ... do G- ... zniszczyć środki ppanc npla na odcinku ..., wydzielając do tego ...;

Od G- ... do G- ... wykonać ... przejść w polach minowych własnych i nieprzyjaciela, z tego: dla ... DZ ... przejść; dla ... DZ ... przejść; dla ... DPanc ... przejść.

... ABROT z ... w ... być w gotowości do wykonania zadań zgodnie z planem pierwszego uderzenia jądrowego frontu /do wykonania ... uderzeń jądrowych o mocy ... kt na .../. Do zniszczenia nowo wykrytych obiektów nieprzyjaciela utrzymać ... baterie startowe w gotowości nr

Artyleria ... /zgrupowania przełamującego/ wyznaczone rejonu SO zajęć do G- Przemarsz rozpocząć w G- ... OPanc maszerować drogą nr ... i do G ... wyjść na rubież ... /do rejonu .../.

... DZ o G- ... przekroczyć ... i maszerować po drodze /-ach/ nr ... Na rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe wyjść w G- mając w pierwszym rzucie Przemarsz dywizji w rejonie ... od G- ... do G ... osłaniaDZ o G- ... przekroczyć ... i maszerować po drodze /-ach/ nr Na rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe wyjść w G-, mając w pierwszym rzucie W czasie marszu w rejonie ... o G ... włączyć w ugrupowanie marszowe

... DPanc ... /podobnie jak dla DZ/.

... DZ, ... DPanc z wyjściem ZT pierwszego rzutu na rubież ... w gotowości do marszu po drodze /-ach/ nr ... w G- ...

Wojska obrony przeciwlotniczej osłonić marsz sił głównych armii od G- ... do G- ... w rejonie ... oraz

Lotnictwo myśliwskie od G- ... do G ... siłami ... osłania przegrupowanie i rozwinięcie sił głównych armii w rejonie

Wojska inżynieryjne być w gotowości siłami ... do ... w rejonie ... oraz od G ... do G ... do ... w rejonie

Wojska chemiczne: - odwód chemiczny nr ... maszerować za przekroczyć ... w G- Być w gotowości do ... w rejonie ... oraz do ... w rejonie ... /podobnie dla pozostałych odwodów chemicznych/.

W ramach maskowania operacyjnego ... bask od G ... do G ... wykonać zasłonę dymną na rubieży

Z chwilą wyjścia ZT na rubież ... w G- ... po sygnale ... rozpocząć ogniowe przygotowanie natarcia:

- artyleria od G ... do G ... wykonać OPA w następującym układzie:

... min. na baterie artylerii 1 ...;

... min. na ... punkty oporu ... i SD ..., stację radiolokacyjną ...;

... min. na ... drugiego rzutu, SD ... i ...;

... min. na ... pierwszego rzutu.

- ... DLMSz od G ... do G ... wykonuje uderzenie siłami ... eskadrolotów - ŚSz wysiłkiem ... e/1 od G- ... do G ... z rubieży ..., lub z rubieży ... zniszczyć ... na ...; siłami ... eskadrolotów na

- OPanc od G- ... do G ... zniszczyć ...;

- ... DZ wejść do bitwy w G- ... przełamać obronę na odcinku ... i wykonać główne uderzenie w kierunku ...;

- ... DZ wejść do bitwy w G- ... przełamać obronę na ... odcinku ... - wykonując główne uderzenie w kierunku ...;

- ... DPanc /podobnie jak dla DZ/;

- ... pzl i śmigłowce zakłóceń radiolinijowych współdziałając z ... brze prowadzić rozpoznanie systemów dowodzenia ...;

- ... pzl osłonić zgrupowanie uderzeniowe armii w czasie od

G ... do G ... przed rozpoznaniem radioelektronicznym oraz od uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela.

W czasie realizacji pierwszego dnia operacji:

Artyleria od G ... do G ... na sygnał ... wykonać osłaniającą nawałę ogniową na ..., a następnie na sygnał ... przejść do artyleryjskiego wsparcia natarcia metodą ... do rubieży

Z chwilą wyjścia ZT na rubież ... rozpocząć zmianę SO

... DLMSz od G ... do G ... niszczy ... w rejonie ... oraz obeszwałnia ... w rejonie

- ŚSz być w gotowości do niszczenia czołgów z rubieży ... lub z rubieży

... DZ po wykonaniu zadania na korzyść zgrupowania uderzeniowego głównymi siłami wiązać ... w rejonie ... /na rubieży.../. Po czym być w gotowości

... DZ siłami ... rozwijać natarcie w kierunku ... we współdziałaniu z ... rozbić ... i do G+ ... opanować rubież w gotowości do

... DZ siłami ... rozwijać natarcie w kierunku ... we współdziałaniu z ... rozbić ... i

... DPanc /podobnie jak dla DZ/.

ZT pierwszego rzutu swoje zadanie następane wykonać do G+

Wojska przeciwlotnicze kontynuować osłonę zgrupowania uderzeniowego armii. Przegrupowanie wykonywać metodą kolejnych zmian SS /SO/ baterii.

OP panc wraz z OZap przesuwac się za ... w gotowości do rozwinięcia na rubieżach ... lub na

... DZ, ... DPanc o G+ ... czołem sił głównych osiągnąć

W trakcie wykonywania zadania dnia przez dywizje kontratak odwodów korpuśnych nieprzyjaciela najbardziej prawdopodobny z rubieży ... w kierunku lub z rubieży ... w kierunku

Kontratakujące odwody nieprzyjaciela rozbić z marszu w bitwie spotkaniowej.

Z chwilą rozpoczęcia rozwijania się kontratakujących odwodów w ugrupowanie przedbojowe być w gotowości do wykonania uderzeń ... ABROT rakietami ... kt /cele nr .../.

Artyleria - ześrodkować ogień ... dywizjonów na główne ugrupowanie kontratakujących odwodów nieprzyjaciela przed frontem... DZ.

... DZ uchwycić rubież ... i związać ogniem kontratakujące od wody od czoła.

... DPanc w ślad za ... minutową nawałą ogniową wykonać uderzenie w skrzydło i tył nieprzyjaciela w kierunku

Po wyjściu oddziałów ... DPanc na skrzydło kontratakującego ugrupowania, ... DZ atakować nieprzyjaciela od czoła.

OZap być w gotowości do zaminowania rubieży ... lub rubieży

W trakcie rozbijania odwodów korpuśnych nieprzyjaciela w celu spotęgowania uderzenia armii, na kierunku głównego uderzenia wprowadzić do bitwy ... DZ orientacyjnie w G+ ... z rubieży ... lub z rubieży ... w kierunku ... zza lewego skrzydła ... DPanc.

Z wprowadzeniem do bitwy zabezpieczyć ogniem ... dywizjonów oraz ... do rubieży

Do osłony ... DZ od uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela na rubieży wprowadzenia do bitwy rozwinąć

... DLMSz w gotowości do wykonania uderzeń na ... w rejonie ... oraz do

... DPanc po rozbiciu odwodów nieprzyjaciela kontynuować natarcie w kierunku

... DZ do G+ ... ześrodkować się w rejonie w celu ..., a następnie

Wojska inżynieryjne od G+ ... do G+ ... zabezpieczyć drogi marszu nr ... i nr DZ od rubieży

Związki taktyczne pierwszego rzutu zadanie dnia wykonać do G+

Dowódcy dywizji, sztab armii oraz szef wojsk rakietowych i artylerii przewidzieć przedsięwzięcia zabezpieczające przejście od działań dziennych do nocnych.

W czasie wykonywania zadania bliższego armii:

Nieprzyjaciel ... prawdopodobnie pod osłoną nocy wycofa swoje siły poza rubież rzeki ... w celu zorganizowania obrony na ... brzegu.

W działaniach nocnych przejść do pościgu na kierunku ..., nie dopuścić do wycofania nieprzyjaciela i zorganizowania obrony na rubieży Oddziałami wydzielonymi z ... DZ, ... DPanc uchwycić przeprawę w rejonach

W godzinach rannych D2 wysadzić desant taktyczny w sile ...
z ... w rejonie ... z zadaniem
Forsowanie od G+ ... do G+
Artyleria - ogniowe przygotowanie forsowania od G+ ... do G+...
zabezpieczyć ogniem ... dywizjonów.
... DLMSz - ... eskadrolotami od G+ ... do G+ ... obezwładnia
... na odcinku forsowanie ... DZ
ŚSz - ... e/l z rubieży ... zniszczyć ... i zabezpieczyć for-
sowanie przez
Wojska obrony przeciwlotniczej osłonić forsowanie sił głównych
armii siłami ... w rejonie
Wojska inżynieryjne - od G+ ... do G+ ... zbudować ... w rejo-
nie ..., ... w rejonie oraz
Na okres forsowania przydzielam:
- ... DZ - ... ;
- ... DZ - ... ;
- ... DPanc ... ; o rejonach i czasie podporządkowania przydzie-
lonych środków przeprawowych - poinformuje szef wojsk inżynieryj-
nych.
Wszystkie przeprawy zamaskować zasłonami dymnymi.
... kmas od G+ ... do G+ ... zbudować i utrzymywać most pozor-
ny w rejonie
WRE - od G+ ... do G+ ... osłonić przeprawę w rejonie ... i w
rejonie ... przed rozpoznaniem radioelektronicznym nieprzyjacie-
la.
W zadaniu bliższym armii, po sforsowaniu ... liczę się z mo-
żliwością wykonania przeciwuderzenia siłami ... w kierunku ...
lub
W związku z tym wojska armii będą działały następująco:
... DLMSz ... e/l obezwładnić kolumny nieprzyjaciela w rejo-
nach: - ... ; ... ; ... ;
Artyleria - ześrodkować ogień - dywizjonów w rejonach: ... ;
... ; przed frontem ... DZ oraz ... dywizjonów w rejonach ...
przed frontem ... DPanc. Wykonać ... ogni zaporowych na rubie-
żach: ... ; ... ; ... ;
... DZ we współdziałaniu z ... DZ z miejsca załamać przeciw-
uderzenie ... na rubieży

... DZ we współdziałaniu z ... DZ uderzeniem w kierunku ... wyjść na skrzydło i tyły ..., rozbić je, po czym ześrodkować się w rejonie ..., do G+ ... odtworzyć zdolność bojową i być w gotowości do działania jako drugi rzut armii.

OPpanc oraz OZap z rubieży ... nie dopuścić do przełamania obojgów nieprzyjaciela w kierunku

W celu spotęgowania uderzenia armii, na kierunku ... wprowadzić do bitwy ... DPanc z rubieży ... lub z rubieży ... w kierunku Z wprowadzeniem do bitwy ... DPanc podporządkowuje się

Wejście do bitwy zabezpieczyć ogniem ... dywizjonów oraz ... do rubieży W trakcie rozwijania ... DPanc w ugrupowanie bojowe OPpanc nr ... rozwinąć na rubieży ... i zabezpieczyć ... skrzydło dywizji.

Osołonę od uderzeń lotnictwa nieprzyjaciela dowódca ... DPanc zabezpieczyć siłami własnymi.

... DZ rozwijać natarcie w kierunku

Na rubież zadania bliższego armii wyjść ... ZT do ...

W czasie wykonania zadania dalszego armii:

W czasie wykonywania zadania dalszego przez armię, odtwarzane odwody nieprzyjaciela w sile ... najprawdopodobniej przejdą do organizacji obrony rejonu ... /rubieży .../ lub do Odwody te rozbić z marszu mając w pierwszym rzucie ... DZ ... DPanc, ... DZ.

Lotnictwo obezwładnia nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania oraz wzbrania podchodzenie ich z kierunków: ...; ...;

Wojska raketowe być w gotowości do zwalczania nowo wykrytych środków napadu jądrowego nieprzyjaciela oraz odwodów w rejonach ześrodkowania i na drogach marszu.

Siłami głównymi wykonując uderzenie w kierunku ... w bitwie spotkaniowej rozbić podchodzące odwody, po czym przejść do pościgu i w 7-8 dniu operacji ... ZT opanować rubież zadania dalszego armii i zabezpieczyć wejście do bitwy ... A.

W czasie pierwszego uderzenia jądrowego:

Użycie broni jądrowej przez nieprzyjaciela jest możliwe w każdej chwili. W związku z tym prowadzić rozpoznanie środków napadu

jądrowego nieprzyjaciela oraz tych obiektów, które zostały wyznaczone przez front do zniszczenia /obezwładnienia/ w pierwszym uderzeniu jądrowym.

Po sygnale ...:

... ABROT wykonać uderzenia na:

- dr "LANCET" w rejonie ..., ... raketami ... kt; ... kt /cele nr .../;

- składy amunicji specjalnej w rejonach: ...; ...; ...; raketami ... kt; ... kt /cele nr .../;

- SD ... w rejonie ... rakietami ... kt /cel nr .../.

... drt wykonać uderzenia na:

- SD ... w rejonie ..., rakietami ... kt /cel nr .../;

- odwód ... BZ w rejonie ... raketami ... kt; ... kt /cele nr .../.

/Dla pozostałych drt - podobnie/.

Lotnictwo wykonuje uderzenia na:

- baterie "PERSHING" w rejonie bomby ... kt; ... kt /cele nr .../;

- SD ... w rejonie ... bomba ... kt /cel nr .../.

W pasie armii front wykonuje uderzenia na:

- ...;

- ...;

-

W ... DZ oraz w ... DPanc wydzielić ... wzmocnione ... i mieć w gotowości do natychmiastowego wykorzystania skutków własnych uderzeń jądrowych.

Wprowadzenie ich do działań na sygnał ..., lub wg decyzji dowódców ZT.

Prowadzenie operacji w wypadku przejścia do działań z użyciem broni jądrowej

W czasie rozwinięcia sił głównych i wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego armii:

W wypadku utraty zdolności bojowej przez ... DZ, jej zadanie wykonuje ... DZ. W zaistniałej sytuacji ... DZ maszerować po drodze nr ... oraz po drodze zapasowej nr Wejść do bitwy w G+

... DZ działając zgodnie z planem rozbije ... i zabezpiecza swoje ... skrzydło siłami ... do chwili wejścia do bitwy ... DZ.

... DPanc, wykorzystując skutki uderzeń jądrowych, rozbić ... i rozwijać natarcie w kierunku ..., a częścią sił w kierunku ... w gotowości do odparcia kontrataku ... odwodów z rubieży

Działaniami nocnymi ścisłe śledzić nieprzyjaciela w kierunku ..., OW uchwycić przeprawę w rejonie

Artyleria działająca na korzyść ... DZ w ramach APA wykonać tylko zadanie związane ze zwalozaniem artylerii nieprzyjaciela.

... DLMGz cały swój wysiłek skupić na obezwładnieniu odwodu ..

Do odtwarzania zdolności bojowej wyznaczam rejonny:

- na drodze nr ... - ...! ...! ...! nr ... - ...! ...! ...!
nr ... - ...! ...!

/Podobnie określić się zadania dla pozostałych ZT pierwszego rzutu/.

Wzajemne realizacja pierwszego dnia operacji:

W wypadku utraty zdolności bojowej przez ... DPanc, ... DZ być w gotowości do wejścia do bitwy z planowanej rubieży nr ... lub z rubieży ... w kierunku ... i wykonanie zadania ... DPanc.

... DPanc zdolność bojową oddziałów odtwarzać na mój rozkaz w rejonie ... lub w rejonie

W wypadku utraty zdolności bojowej przez ... DZ, jej zadanie wykonuje ... DZ.

Wojska raketowe i lotnictwo główny wysiłek skierowują na rozbicie podchodzących sił

Grupy ratunkowo-ewakuacyjne skierować do likwidacji skutków uderzeń jądrowych w ... DZ, ... ABROT oraz SD

W wypadku obezwładnienia bronią jądrową ... DPanc /drugi rzut armii/:

- ... DPanc i ... DZ nadal realizują postawione zadania;

- od ... DZ wydzielić do mojego odwodu ...;

- ... DPanc odtworzyć zdolność bojową oddziałów od G ... do G ... w rejonie ... lub w rejonie ... siłami własnymi;

- wysiłek lotnictwa i artylerii przewidziany na zabezpieczeniu wejścia do bitwy ... DPanc, podporządkować ... DZ /z chwilą wejścia do bitwy/.

BIBLIOTEKA NAUK WA ASG WP
Katalog Zbiórów Specjalnych
Nr ewid. 1080 (III)

8642498

BIBLIOTEKA NAUCZONA 256 Nr
Archiwum Działu Historii i Geografii
Nr ewid. _____

~~17~~ 42498